

معصومه ابتکار: نگاه و تفکر دکتر میرزاده، به آیت‌الله هاشمی نزدیک است / دانشگاه آزاد اسلامی گام‌های مهمی برای آموزش در زمینه محیط زیست برداشته است

معصومه ابتکار، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به سوالات آنا درباره اهمیت آموزش در حفظ محیط زیست و نقشی که دانشگاه‌ها و دانشجویان می‌توانند بر عهده بگیرند پاسخ داده است.

به گزارش ایسکانیوز، یکی از نیازها و کارهای مهم دستیابی به اهداف زیست محیطی ترویج فرهنگ و اخلاق زیست محیطی بین آحاد و اقشار مختلف جامعه است. برای رسیدن به این اهداف باید تشکل‌های مردمی این رسالت را به عهده گیرند و دستگاه‌های مختلف باید تعامل و همکاری خوبی با سازمان حفاظت از محیط زیست، رسانه‌ها، آموزش افراد، تشکیل کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی، برگزاری سمینارها و همایش‌های زیست محیطی داشته باشند.

آموزش به تنهایی یک هدف نیست بلکه ابزاری کلیدی برای فراهم کردن تغییر در دانش‌ها، ارزش‌ها، رفتار و به طور کلی شیوه زندگی است تا براساس آن جوامع بتوانند به پایداری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیک و سیاسی دست یابند.

بعد از روی کارآمدن دولت تدبیر و امید، حسن روحانی، دولت یازدهم را دولت محیط زیست نامید و او اقدامات بسیار مهمی در امر محیط زیست و آموزش بوجود آورد. رئیس‌جمهوری به همراه دکتر معصومه ابتکار، برنامه‌ها و سیاست‌های مهم زیست محیطی را در آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و تشکل‌های دانشجویی دنبال کردند. کتاب‌های انسان و محیط زیست و... برای مقاطع تحصیلی تدوین و تألیف شده‌اند و قرار است از سال آینده در مدارس توزیع و تدریس شوند. شاید این اقدام مهم دولت تدبیر و امید برای برخی بی‌ارزش قلمداد شود، اما سرمایه‌گذاری در آموزش محیط زیست به معنای ترویج فرهنگ زیست محیطی است و قطعاً با اجرایی کردن آن‌ها نتایج این برنامه‌ریزی را در آینده به چشم خواهیم دید.

در این زمینه، معصومه ابتکار با وزارت‌خانه‌های علوم، آموزش و پرورش و دانشگاه آزاد اسلامی تفاهم‌نامه‌های زیست محیطی امضا کرده است. ابتکار، همکاری و نقش دانشگاه آزاد اسلامی را در ارتقای بهتر محیط زیست کشور تأثیرگذار می‌داند چراکه دانشگاه آزاد اسلامی در برگزاری همایش‌های زیست محیطی و پاک، تحقیق و پژوهش اساتید و دانشجویان، اقدامات مؤثری در پیشبرد ترویج فرهنگ و علم محیط زیست در جامعه انجام داده است. بنابراین دولت روحانی با احیای دریاچه ارومیه و آموزش محیط زیست، کاهش آلودگی هوا و... نشان داد که دولت او رویکرد نمایشی و شعاری ندارد و این مسأله یکی از دغدغه‌های دولت یازدهم به حساب می‌آید.

اقدامات آموزشی- فرهنگی سازمان حفاظت محیط زیست، ثمرات دانشگاه آزاد اسلامی در این ۳۴ سال، توافق‌نامه پاریس، امضای تفاهم‌نامه‌ها با وزارت‌خانه‌های علوم، آموزش و پرورش و دانشگاه آزاد اسلامی و همچنین تعامل مجلس دهم شورای اسلامی با سازمان حفاظت محیط زیست باعث شد تا با معصومه ابتکار گفت‌وگو کنیم. در ادامه متن کامل این گفت‌وگو را می‌خوانید:

* در برخی رشته‌های دانشگاهی دروسی مانند حقوق محیط زیست و مواردی مشابه تدریس می‌شود. آیا این دروس در دولت آقای روحانی

به واحدهای دانشگاهی اضافه شده است؟

قبلاً رشته حقوق محیط زیست را هم داشته‌ایم و دانشگاه آزاد اسلامی نیز در سطوح تحصیلات تکمیلی بوده است، اما عنوان دروس محیط زیست در دانشگاه‌ها تقویت شده و ما به دنبال ارائه دروس عمومی محیط زیست در دانشگاه‌ها هستیم. البته باید بگوییم که حقوق محیط زیست بسیار حائز اهمیت است و در منشور حقوق شهروندی هم که آقای روحانی از آن رونمایی کرده، به مسأله محیط زیست توجه شده است. به عقیده من، منشور حقوق شهروندی، نگاه بسیار پیشرو و مترقیانه‌ای در قضیه محیط زیست دارد. حتی شاید این اهمیت را داشته باشد که آن را در سطح بین‌المللی مطرح کنیم. به این دلیل که می‌توانیم آن را از منظر و نگاه شهروند جهان - وطنی ببینیم، یعنی باید حق شهروندان برای بهره‌مندی از محیط زیستی سالم و همچنین مسئولیت در قبال حفاظت از محیط زیست و طبیعت را مدنظر داشته باشیم. من اقدام رئیس جمهوری را برای رونمایی و ابلاغ منشور حقوق شهروندی ارزشمند می‌دانم، چراکه حقوق شهروندی از لحاظ نظری و نوع نگاه در دنیای امروز می‌تواند بُعد جهان‌شمول داشته باشد. ابعاد سیاسی - حقوق بشری منشور حقوق شهروندی بسیار مهم است، اما ابعاد محیط زیستی این منشور ارزشمندتر است و باب جدیدی را باز می‌کند.

* آموزش یکی از مباحث مهم محیط زیست به حساب می‌آید؛ دفتر آموزشی سازمان حفاظت محیط زیست در این راستا چه اقداماتی را انجام داده است؟

دفتر آموزش سازمان باید با دستگاه‌های اجرایی مرتبط و مسئول، برنامه‌های خود را پیش ببرد. ما در همان سال اول (۹۲) تفاهم‌نامه‌هایی را با وزارت آموزش و پرورش امضا و نهایی کردیم و این تفاهم‌نامه در ابعاد مختلف اجرایی شده است. در سه سال گذشته همکاری‌های بسیار خوبی را با وزارت آموزش و پرورش برای گسترش آموزش‌های زیست‌محیطی، آن هم در سطوح مختلف آموزش و پرورش داشته‌ایم. البته در دولت آقای خاتمی یک‌سری مباحث زیست‌محیطی را در کتب درسی وارد کردیم و در حال حاضر آن موارد بسیار تقویت شده‌اند. در مقاطع مختلف درسی، مباحث زیست‌محیطی داریم و حتی کتاب‌های خاصی مانند کتاب انسان و محیط زیست طراحی شده است که انشالله امسال تدوین و سال تحصیلی آینده عرضه می‌شود.

علاوه بر این‌ها، از شهریور امسال دستورالعمل مشترکی تدوین کردیم که برای اجرا از اول مهر به ۱۰۶ هزار مدرسه در کشور ابلاغ شده است که باید آموزش و مدیریت محیط زیست را به اجرا در آورند و اجرایی شدن آن به صورت استان به استان در حال پیگیری است. از طرف دیگر با سازمان دانش‌آموزی برای اوقات فراغت دانش‌آموزان در زمینه آموزش محیط زیست همکاری شده و با تشکیل گروه‌ها و تشکل‌های زیست‌محیطی داخل مدارس که می‌تواند داوطلبانه شکل بگیرد این موضوع را پیش برده ایم. وزارت آموزش و پرورش ستادی را به عنوان ستاد محیط زیست و توسعه پایدار دارد. سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت آموزش و پرورش برنامه‌های مدونی داشته و اقدامات خوبی هم صورت گرفته است. به طور مثال به معلمان در زمینه محیط زیست آموزش‌هایی داده شده است. طرح هر مدرسه یک محیط‌بان در بیش از هزار مدرسه در دست اجراست؛ یعنی محیط‌بان‌ها به مدارس می‌روند و آموزش‌هایی را در رابطه با رمز و راز محیط زیست به دانش‌آموزان و معلمان می‌دهند. خوشبختانه در اکثر استان‌ها، شهرستان‌ها و روستاها این طرح با استقبال خوبی همراه بوده است.

* درباره همکاری‌های میان سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت آموزش و پرورش توضیحاتی را ارائه کردید، آیا تفاهم‌نامه‌های میان شما با وزارت علوم و آموزش عالی صورت گرفته است؟

بله. در حوزه آموزش عالی نیز تفاهم‌نامه مشابهی را با دکتر فرهادی، وزیر علوم امضا کرده‌ایم. در این زمینه دستورالعملی را برای دانشگاه‌های کشور با نام دانشگاه‌های سبز مصوب و ابلاغ کرده‌ایم و باید بگوییم که دانشگاه‌های سراسر کشور در حوزه مدیریت سبز به

مفهوم جلب مشارکت اساتید و دانشجویان برای اجرای استانداردهای محیط زیست در حوزه‌هایی مانند آب، انرژی، مدیریت پسماند و فضای سبز در داخل پردیس‌های دانشگاه‌ها فعالیت می‌کنند.

* تفاهم‌نامه‌ای هم میان سازمان حفاظت محیط زیست و دانشگاه آزاد اسلامی امضا شده است، لطفاً در این باره توضیح دهید.

ما با دانشگاه آزاد اسلامی تفاهم‌نامه بسیار خوبی داریم که همه ابعاد مانند بحث پژوهش‌ها، آموزش در محیط زیست و طرح‌های مشترک در حوزه پژوهش‌های کاربردی را در بر می‌گیرد. همه واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در نقاط مختلف کشور دستورالعمل‌های مربوط به مدیریت و دانشگاه سبز را سرلوحه خود قرار داده‌اند. دانشگاه آزاد اسلامی در مسائل زیست محیطی بسیار فعال است. امسال برای اولین بار در هفته پژوهش رقابت دانشگاه سبز را اعلام کردیم و سه دانشگاه کشور را به عنوان برترین‌ها در موضوع دانشگاه سبز آن هم از نظر شاخص‌های زیست محیطی، جلب مشارکت اساتید، دانشجویان و آموزش محیط زیست معرفی شدند. همچنین هماهنگی‌هایی برای رتبه‌بندی همه دانشگاه از سال آینده برای مدیریت سبز صورت گرفته است. به عبارتی ما به دنبال رنکینگ ملی هستیم و اتفاقاً امسال نیز در رنکینگ جهانی سه دانشگاه از ایران دارای رتبه بوده‌اند. به عقیده من این اتفاق بسیار مهمی برای کشور به حساب می‌آید. با آموزش به دانشجویان و استادان در زمینه محیط زیست می‌توانیم الگوهای خوبی برای کشور به وجود بیاوریم و از همه مهمتر دانشجویان یاد می‌گیرند که رفتار و زندگی‌شان را با شیوه درست زیست محیطی تنظیم کنند. خوشبختانه دانشگاه آزاد اسلامی در این زمینه گام‌های مهمی را برداشته است و پیشرفت‌های خوبی نیز در اجرایی شدن برنامه‌ها و سیاست‌های محیط زیستی داشته‌ایم. امیدواریم که بتوانیم نشستی را برای ارزیابی برگزار کنیم و خبرگزاری‌ها هم در این زمینه پیش قدم شود و اخباری را از واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی درباره اجرای مدیریت سبز تهیه کند تا متوجه میزان موفقیت واحدهای دانشگاهی در این حوزه شویم.

نزدیک به ۲۰۰ شکل زیست‌محیطی دانشجویی در دانشگاه‌های مختلف کشور داریم و خوشبختانه جهاد دانشگاهی در این زمینه فعالیت‌های مهمی را انجام داده است. ما به بخش هنر در فرهنگ و آموزش توجه زیادی داریم و در این دوره در عرصه هنر بسیار کار کرده‌ایم که مهمترین آن احیای مجدد جشنواره بین‌المللی فیلم سبز بود و انشالله از سال آینده نیز جشنواره موسیقی سبز را راه‌اندازی می‌کنیم. جشنواره بین‌المللی فیلم سبز یکی از بهترین اقدامات سازمان محیط زیست آن هم در سطح بین‌المللی بوده که در کنار آن جشنواره هنرهای تجسمی را هم داشته‌ایم.

* دانشگاه آزاد اسلامی همایش‌هایی را با عنوان صلح و سلام در زمینه محیط زیست و پاک‌سازی برگزار کرده است. درباره چنین همایش‌هایی چه نظری دارید؟

قطعاً برگزاری همایش‌هایی در این زمینه و برای محیط زیست با اهداف آموزشی با اهمیت هستند. مواردی که شما به آن اشاره کردید در راستای همان همکاری‌های مشترک میان سازمان حفاظت محیط زیست با دانشگاه آزاد اسلامی است. ما از همایش‌ها و برنامه‌های دانشگاهی در این زمینه‌ها حمایت می‌کنیم. محیط زیست مسأله آینده ایران و جوانان است و من بسیار خوشحالم که محیط زیست به دغدغه‌های دانشگاه‌ها و دانشجویان تبدیل شده است.

* امام خمینی(ره) برای حمایت از راه‌اندازی دانشگاه آزاد اسلامی یک میلیون تومان به مرحوم آیت‌الله هاشمی دادند، بعد از گذشت ۳۴ سال، تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی چه ثمراتی برای کشور و مردم داشته است؟

دانشگاه آزاد اسلامی در توسعه علم و پیشرفت کشور نقش بسزایی داشته و یقیناً حمایت و سرمایه اولیه‌ای که امام راحل برای تأسیس این

دانشگاه فراهم کردند با همت مرحوم آیت‌الله هاشمی برای کشور و مردم برکات بسیاری به وجود آورده است. در بنای دانشگاه آزاد، تفکر آقای هاشمی مبنی بر اینکه ما می‌توانیم در کنار نظام رسمی آموزش عالی، نظامی آزاد و غیردولتی داشته باشیم، مشهود است. این دانشگاه در تحولات علمی، آموزش عالی و تربیت نیروهای متخصص نقش تعیین‌کننده‌ای داشته است.

امروز ایران جزو کشورهایی است که در شاخص تحصیلات تکمیلی و رشته‌های مهندسی و پزشکی رتبه بالایی دارد و ما نباید نقش دانشگاه آزاد اسلامی را در ارتقای این رنکینگ بین‌المللی نادیده بگیریم. این دانشگاه و مدیریت و برنامه‌ریزی مطلوب آن و نقش دکتر میرزاده در این میان مهم است. نگاهی راهبردی می‌تواند جایگاه علمی کشور را ارتقا بخشد و فکر می‌کنم این نگاه در مدیریت دانشگاه آزاد وجود داشته و دکتر میرزاده همچنین با آشنایی و نزدیکی به تفکر مرحوم آیت‌الله هاشمی آن را ترویج و تقویت کرده‌اند.

* ارتباط سازمان حفاظت محیط زیست با تشکل‌های دانشجویی چگونه است؟

ما از طریق دفتر مشارکت‌های مردمی و نیز در سطح استان‌ها از طریق مدیران کل سازمان با تشکل‌های دانشجویی ارتباط داریم و بعضاً فعالیت‌های مشترکی داریم. سازمان حفاظت محیط زیست از تشکل‌های دانشجویی کاملاً حمایت می‌کند.

* سخنگوی شورای نگهبان در نشست خبری اعلام کرد توافق پاریس ایراداتی دارد و آن را به مجلس شورای اسلامی ارسال کرده است. آیا از ایرادهای صورت گرفته به توافق پاریس اطلاع دارید؟

مکاتبه‌ای با مجلس صورت گرفته بود و مجلس هم محترمانه پاسخ شورای نگهبان را داد، اما سازمان حفاظت محیط زیست با بخش‌های مختلف برای توضیحات کارشناسی در حال همکاری و فعالیت است. با مرکز پژوهش‌ها و مطالعات مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان هم ارتباط داریم تا هرگونه ابهامی برطرف شود و امیدوارم این توافق‌نامه هر چه سریع‌تر مورد تأیید قرار گیرد.

* مجلس نهم شورای اسلامی با سازمان حفاظت محیط زیست مشکلات مختلفی داشت، آیا مجلس دهم با سازمان دیگر مشکلی ندارد؟

خیر، مشکلاتمان در مقایسه با مجلس نهم بسیار کم شده است. البته جایگاه مجلس شورای اسلامی برای ما محترم و مهم است. با مجلس تعامل خوبی داشته‌ایم و بندهای مربوط به محیط زیست در برنامه ششم توسعه در مجلس دهم مورد تصویب قرار گرفت. ما معتقدیم که برنامه ششم برای محیط زیست قانون خوبی می‌شود. خوشبختانه هفته گذشته ممنوعیت بهره‌برداری از جنگل‌ها نیز به تصویب رسید. سازمان حفاظت محیط زیست با مجلس دهم به خصوص دکتر علی لاریجانی رابطه خوبی دارد. البته بعضاً چالش‌هایی هم ممکن است میان ما با قوه مقننه وجود داشته باشد. چه بخواهیم و چه نخواهیم حوزه محیط زیست می‌تواند با برخی خواسته‌ها و منافع محلی - منطقه‌ای تلاقی پیدا کند، اما باید نگاه و دیدگاه‌هایمان را به سمت منافع ملی پیش ببریم. در کل تعامل میان سازمان حفاظت محیط زیست و مجلس دهم شورای اسلامی خوب است.

۲۰۰/۲۰۲

منبع: آنا

دریافت کننده: ناهید سمیعی